

Quaestio medica phisyologica [sic] ... / proposita ab illustrissimo viro D. D. Hieronymo Tenque, ... ; An procreatio à simili?

Contributors

Tenque, Jérôme, -1687.
Deschamps, Andraea, active 1681.
Ecole de médecine de Montpellier.

Publication/Creation

Montispeessulani : Apud Danielelem Pech, Regis, illustrissimi Episcopi
Monspeliensis, & Urbis Typographum, M.DC.LXXXI.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/mtky8sze>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

LAVREVM APOLLINIS VELLVS
DECERPENDVM
STVDIOSIS LABORIBVS
ASSIDVIS DISPUTATIONIBVS
DISCRIMINE BACCALAVREO

QVOD

IN LIMINE STADII DOCTORATVS
VELVT ALTER IASON AVREVM
VERIS MACHAONVM ACADEMIÆ
DOCUMENTIS INSTRVCTVS.

In Monspeliensi Medicorum Lycæo
Prosequitur.

*ANDRÆAS DESCHAMPS Monspeliensis
ex Studiosis Consiliarius electus.*



MONTISPESSVLANI,
Apud DANIELEM PECH, Regis, Illustrissimi Episcopi
Monspeliensis, & Urbis Typographum.

M. DC. LXXXI.

MONTESEVANI
And DANIEL EMBERTON, Rector, Methodist Episcopal
Church, & his Typographer
No. 100. N. K. A. N. A.

ILLVSTRISSIMIS
ALMÆ FACVLTATIS MONSPELIENSIS;
ARCHYATRIS
CANCELLARIO AMPLISSIMO
DECANO ET PROFESSORIBVS REVERENDIS
[AGGREGATO DOCTORI MERITISSIMO]
VIRIS ERVDITISSIMIS
CELEBERRIMIS CONSVLTISSIMIS
MÆCENATIBVS PER QVAM VENERANDIS
PATRONIS ET PRÆCEPTORIBUS SUIS
ÆTERNVM COLENDIS.

In perpetuum observantiæ Studium &
& debitæ gratitudinis argumentum.

VOTUM POSVIT,

*Cliens addictissimus ANDRÆAS
DESCHAMPS Monspeliensis
Studioforum Consiliarius.*

ILLVSTRATIONES

ALMAE MATERIE MONASTERII

ARCHYATRIS

CANCELLARIO AMPLISSIMO

DECANO ET PROFESSORIBUS REVERENDIS

AGGREGATO DOCTORI MERITISSIMO

VIRIS ERUDITISSIMIS

CONSTITUTIONIS CONSTITUTIONIS

MEDICINAE PER CVM VENERANDIS

PATRONIS ET PROFESSORIBUS SUIS

ETERNVM COLLENDIS

in perpetuum conservandis Studium &
& debite gratitudinis argumentum.

NOTUM FOSIT

Clare addidit ANDREAS

DESENAVE Maff. 1798

in hunc modum Confutit.

QVÆSTIO MEDICA
PHYSIOLOGICA.
PRO

PRIMA APOLLINARI LAVREA CONSEQVENDA
PROPOSITA

AB ILLVSTRISSIMO VIRO

D. D. HIERONYMO TENQVE,
REGIS CONSILIARIO MEDICO

NEC NON

IN ALMA MONSPELIENSIVM MEDICORVM ACADEMIA,
REGIO PROFESSORE DIGNISSIMO.

Sub hac verborum serie.

An Procreatio à simili.

ELUXIBILIS individuorum vita, ut vindex foret ab interitu, generatione indigebat, quâ natura jacturam abundè reparat, dum vivens in multiplici sobole reviviscit. ideo hoc unum primò ipsa intendit; licet enim necessitas nutritionis unumquodque ad sui studium cogat, prius tamen gigni

debut. Neque est hoc opere aliud perfectius, quo enim jure cæteris non præmineat quod esse primum tribuit, quod individua perennat, quod species bonum omni alio universalius fulcit, quod ineffabile in divinis generationis attributum æmulatur, quod demum aliqua viventia tantum occupat, ut huic soli nata videantur, quod in quibusdam plantis, quibus solius fæturæ cura est.

Captum superat rerum multitudo secundum speciem & numerum, quæ tam pauci constat naturæ, quia ipsi proprius fundus est fœcunditas, ludus & deliciæ generatio, qua aliis solius existentia, aliis etiam vitæ beneficium largitur. triplex viventium genus totam vitæ rerum latitudinem complet quia triplex fingitur anima vitæ principium: cum verò vita sit motus in corpore organico ab intrinseco & secundum naturam elicitus, excluditur quidquid infra vegetantium gradum humilioris elementorum mixtorumque familiaræ luxuriem ambit; quod detrahit vitæ honores plerisque ipsorum, quibus vivere competit non minus quam plantis, quæ etsi orbæ animæ, vitæ tamen expertes non sunt. Neque omnium una semper est ortus ratio, aliàs enim sponte, aliàs in proprio utero ex profuso à simili semine nascuntur; ex animalibus, quædam ovipara sunt, quædam vivipara, in quibusdam mirabilis elucet duplicis sexus distinctio, in nonnullis utriusque confusio in uno semine, quasi hermaphrodita sit, tum masculi tum fœminæ ideam occultat: omnibus commune est ab ovo nasci, non enim animalia solum ovipara, sed & plantarum semina, quod vetus est Empedoclis dogma, ova censenda sunt.

II.

SOLERS & acuta in operibus suis natura cautè providit, ne sensibus nostris pateat ingenium, quo in fingendis viventium primordiis seriò ludit ipsi soli lucet, quæ nos fu-

git, in exili compendio contracta subtilitas; non enim pro-
creatio solum dici debet cum partes omnes à vi plastica
delineantur & conformantur, hæc enim sensibus explicat
prius jacta in semine corpusculi rudimenta. in plantis semen
ovum est; inest in eo 1. velut in cicatrice non sola viventis
carina, sed & cum minimo trunco gemma & insignis radi-
cis conus, succus quoque in appensis foliis, trachæis, utri-
culis in futurum alimentum: nec desunt uterus & secundi-
næ quibus planta partium suarum compage tota tandiu ser-
vatur, donec discreta membrulorum figmenta, externo hu-
more subingresso turgente nutrita atque crescentia se in de-
bita figura mole, & elegantia sensibus nostris exhibeat.

1. Malpi-
gius anat.
plant. c.
de secūd.

In oviparis latent prima stamina 2. nobilioris quippè vi-
tæ officiis destinata subtilioribus constant particulis, qua-
rum compages liquore crassioris molis imbuta atque solu-
ta, effluxis ab incubante spirituum radiis indiget, quibus
secreta membrula circumfuso humido in pabulum cedente
magis fiunt explicita. Non est sensibus neganda fides, in
ovo foecundo nondum incubato apparet cicatricula, in cu-
jus centro circulus candidus est, & in hoc colliquamentum,
in quo pulli carina cum vesiculis & reliquis inchoamentis,
quæ calor incubans omni momento explicat, & intra pau-
cos dies absolvit. 3.

2. Har-
væus l. de
gen. exer.
14.

Si confidimus sensibus in ovis viviparorum, carina &
totius compages compendio præexistit. Habent enim in
ovariis quæ testes sunt ova in quibus cicatrix colliquamen-
ti portione ambitur, quæ in uterum aliquando delapsa, ibi-
que seminis masculi concursu per confluxum similium par-
tium ad similes, ut notat Hippocrates in novum excrescunt
ovum, in quo fætus sensim sese explicat, qui nutritij succi
accessu adauctus fit tandem conspicuus.

3. Malpi-
gius ta-
bul. i. fig.
1. de ovo.

1. de nat.
puer.

Tritum est omne vivens nasci à semine quia nutritionis,

3. de gen.
act. c. ult.

1. aph. 14.

incrementi, & procreationis necessitas variis indiget organis, quæ nullū præter semē corpus in se continet. Quod licet ad id solum ordinetur ut individuum progignat, impressos tamen defert characteres, quibus peculiarem speciem exhibet, nisi aberret in monstrum, id quod agit opus. Fit ex principiis à Deo ab initio ex atomis tali modo & serie compactis, ut ex vario complexu & prædominio mobilis cuiusdam substantiæ determinato calore exurgat semen specificum vegetantibus & animalibus, quod Aristoteles ex terra humido & spiritibus vult compingi, & in plantis chymia, nusquam ad prima principia resoluens, ex spiritu, aqua insipida, oleo, & terra distillatione probat. Gal. vero ex paucâ terrâ, multo aere, & plurimo spiritu igneo in humano præsertim semine. Calor in spiritu, hic in humido oleoso & aqueo tantum caloris exhibet quantum motus permittit humidum illud quo implicatur. Ipsi officina sunt testes, aut quid vices ipsorum gerens; in quibus, quæ in sperma humanum aptæ sunt moleculæ separantur ex sanguine cum spiritibus, in fermentorum massam uniuntur, ordinantur, in quâ quævis fætus rudimenta occultet, & tandem explicet, stuporis magis quam examinis res est.

III.

3. malpi-
gh. tabul.
32.

LICET ubique vigeat naturæ sæcunditas præsertim maris, quod est multiparum, non tamen ubique loci fit generatio quælibet: matrix est mineralium minera, stylus inest pro utero seminibus plantarum. oviparis pellicula cum testâ, viviparis uterus extra quem non gigitur animal, nisi parem viribus substituatur lasciviens natura in sponte nascentibus, aut ludens dum Bombylis in Necydatum, Chrysalis in papilionem fit Matamorphosis. Ex masculo & foemina prodeuntem materiam ex qua fætus gignitur probat quæ tradux est utrique non dissimilis effigies. Vis prolifica

stupendum formationis opus orditur, absoluit per species, quas rerum seminibus impressit omnium protoplastes. quæ defunt, ut in debitam molem crescat, abunde providet: plantulæ quidem seminali affunditur per sua acetabula, & cotyledones, è terrâ humidum salibus imbutum, solvitque succum in foliorum meatulis coniectum, eos laxat, actisq; fermentatione in motum particulis provocat incrementum, fitque vegetatio. nec deficit ad respirandum materia, aqua nempe ab aëre deliquescente nitro imprægnata suscepta per utriculos, spirales fistulas, trachæas analogæ respirationis organa, 2. ut sit continua in ipsis succorum fermentatio, fluiditas, circulatio. In oviparis inclusum pullus in ovo reperit alimentum: nutritur primum albumine, quo absumpto vitellus sufficit, ut probat in utrumque diffusa umbilicalium propago, 3. respirat non aerem sub obtusâ testæ parte reconditum, ut Fabricius putat, sed quod Mayou, 4. particulas nitrosas cum aere ab incubantis fotu trajectas, & cum colliquato albumine ab umbilicali vasculo sensim transumptas, à quibus sanguinis continua servatur mobilitas.

2. Mal-
pig. tab.
7.

3. Harv.
l. de gen.
aal. c. 60.

4. Tract.
3. de resp.
pulli in
ovo.

In viviparis quid simile sed evidentius natura molitur. Duplex ipsis dispari viâ suppetit alimentum: alterum liquor est in glandulis amnij secretus, quem ore sensim absorbet fætus, ut placet Hippocrat. 5. probatque gratus ipsius sapor, consistentia lacti aquoso similis, liquor repertus in faucibus & ventriculo non dispar, excrementum quoque in intestinis quasi idem cum lacte vescitur teste Harvæo, 6. alterum sanguis est per arterias uteri in placentam & media umbilicali vena in fætum derivans, à quo quidem ipsum alit, & respirare, docet Hippocrates, 7. quod validè evincit catulus ille acephalos editus probè tamen nutritus teste Graaf. 8. non respirat quidem propriè sed transpirat; defectum supplet liquor fermento aereo imbutus, qui cum sanguine à

5. l. de
carn.

6. l. de
gen. aal.
exper. 58

7. de nat.
puer.

8. l. de
mul. org.
c. 15.

9. c. 8. l.
de vita
sub aquis.

matre in fœtum redundat, à quo licet paucò quantulus ille motus sanguinis intestinalis, & pigræ, quæ naturæ ipsius sufficit, circulationis per angulosos flexus conservatur, ut doctè innuit Pechlinus, 9. adeo præcipuum vitæ animalium momentum latet in aeris cum sanguine commercio, quo nec illa carent, quæ simulatâ morte totâ hyeme torpent, & quo si careant, paucis momentis ea durare probat antlia Boyliana, ipse quoque fœtus, qui ab uteri claustris effusus ubi semel auram hausit, si ipsius orbus fiat, protinùs extinguitur.

IV.

NON in omni vivente principium vitæ est anima, licet ea sit id, quo uiunt, quæ sentiunt & intelligunt: eximia compages quæ in vegetantibus & animalibus ex mirabili tot partium contextu, solâ eâque inscrutabili geometriæ ratione stat, & in tot membra vitalibus & naturalibus officiis adornatur, solo mæchanicæ legis impulsu vivit. Fæcunda naturæ vis in viventium ordinibus regendis eadem ferè arte procedit. Structuram perfectorum animalium alit & auget aggestis, prioribus, pristina manente forma, novis particulis, quas vitali compulso cordis & arteriarum sanguis circulans, porulis apponit. In vegetantibus succus nutritius, qui atmosfæræ pressura per radices ingreditur, è fistulis in folia penetrat, in quorum utriculis præexistenti humido immixtus, ulteriùs fermentatione digestus, ambientis calore humido aperiente meatulos & intestinum motum iuvante, quocumque se insinuat. Ultra hæc naturalis æconomix confinia erigunt se bruta etiam minima, quæ machinulæ non sunt aut automata vivo quodam artificio constructa, ab occurrentibus foris particulis mobilia, quod Carthesius, 1. sed animat non flammula quod Vvillisius quia cognitionis incapax, sed substantia sui generis, 2. sic producta à Deo de-

1. parte 1.
phil. n.
64.

pendens à materia, ut simul cum bruto pereat, quia ipsam definit conservare. Dignius de homine sentit Carthesius; est, inquit, in eo anima quia cogitat, existentem se intelligit dum dubitat an sit, inextensam quia spiritualement; spiritum, non quia corpus non est, sed quia sine ipso potest operari: incorruptibilem demum se concipit, tum quia indivisibilis, tum quia summum est, in quod innato pondere fertur, immortalitatis desiderium.

V.

QVANDIV vivit homo, labitur ea, ad quam suspirat æternitas, hanc quærit in multiplici prole, in quam dum se propagat, posteris sui idolum delineat; tantum amat natura similitudinem, quam si non obtineat portentum est. Species, sexus, forma, tria sunt quæ exprimere intendit, ut generans reddat in genito. Habet semen ex proprio sibi principiorum contextu, quod sit peculiaris speciei simulachrum, idè communis est species individuis, quia fiunt ex simili semine, & similis est internus opifex partium typosi incumbens, quarum ideam retinet etiam in cineribus, ut probat mirabilis ex ipsis plantarum resurrectio, quam vidit Quercetanus, 1. cujus experiendi modum docet Tachenius, 2. & eam refert in acidum & alkali. Suum quoque habet quodlibet semen sui sexus sigillum: gignitur mas ob masculineum, femina, cujus procreatio intentum est non error naturæ, ob femineum: causa est alterutrius victoria in copia & energia presertim in fingendis genitalibus, alterum semper alteri prævalet, insolens est exquisita virium æqualitas ob quam redditur utriusque sexus specimen.

Uterius se natura explicat & quam adumbrat intus parentum effigiem exactè ductis extrinsecis lineamentis absoluit; ita ut totus parens transeat in prolem, nec modo crassitie & proportio membrorum, sed etiam color, & hinc enas-

2. Fernel.
1. de abd.
rer. caus.
6. 9. 10.
3. 1. part.
princ. n.

1. l. contra
anony c.
10.
2. c. 10.
Hypp.
Chym.

cens in virtutes & vitia propensio. Habet semen etiam in minimis partibus relativam in objectum potentiam, centrali fermentorum & spirituum efficaciam omnia pro partium & figurarum patientiam disponit vis plastes terminis materiae ipsius implicita: solidorum formas ab aliorum mixtura secernit, indurat, extendit, excavat; & prout viget ipsius virtus, materia verò patiéndose accommodat, determinatas pro originis suae modulo & figura partes modificat, ut nō tantū ab Æthiope habitus corporis crassus, vultus characteres, simus nasus, repanda labra, nigredo sed & ab Europæo nævi & maculae in fatum defluant; quorum semina manent incorrupta, licet successiva generantium alteratione impedita & aliquatenus mutata, iisdem enim opportuno mixtionis, & secretionis casu redeuntibus, sepultae retro parentum figuræ reviviscunt.

Immobilem hanc similitudinis legem servat natura etiam in portentoso concubitu, unde mistum genus, proles biformis. Quin etiam sic principia componit, ut in ignobili specie nobilioris exprimat, testis est homo ille Marinus, 3. aliudque multiplex animal præferens in vultu figuram humanæ similem, qualē in quibusdam piscibus notat Rondeletius, 4. ipsa quoque vis plastica degener, in facie, in qua totus homo, bruti imaginem sæpe depingit; unde Aristoteles, 5. deduxit analogia morum principia, cujus vestigia sequens Porta 6. ipsorum similitudinē ritè expressit iconibus. Sic natura genere dissimilia jungit per media quæ utrimque participant, plantanimal solo sensu vel etiam totius effigie plantam brutumque secum devehit. Mirum quod hominis externam vultus imaginem in ovo effingat, quod picta effigie Licetus 7. repræsentat, & nuper vidit Avenio: ut descendit ex propria indole & formâ semen humanum, sic belluinum se exaltat ut humana inchoet rudimenta, causa est fermento-

3. Journal
des Sçs-
vans du
11. Avril
1672.

4. l. de
piscib.

5. l. Phys.
iogn.

6. l. de
Hum.
Physiogn.

7. de mō.
stris pag.
238.

rum & spirituum feminis conditio ob varias alimenti & ex hoc sanguinis energias. Sæpè etiā phantasia ideis suis prævalens & turbans ordinatos spirituum motus. Notum hæcenus quam valida machina feminis partes tumultuet, fæturæ organa immutet, membra multiplicet, mutilet, colorem tingat, rei visæ vel optatæ imaginem imprimat, & provocet naturam in horrendum animalis spectrum, in fontem quidem, semper enim prurit in simile non impedita.

Ergo Procreatio à simili.



